

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknel 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja P 2.—. *Az összeg előre küldendő be;* lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A miskolci orth. izr. anyahitközség pályázatot hirdet kántori állásra. Csak 35 éven aluli, karvezetésre is alkalmas, magyar honos, vallásos, kiváló hangú, kitűnő chaz'n pályázhat. Az okmány-másolatokkal felszerelt pályázati kérvényben a családi állapot és az igények közlendők. Pályázati határidő július 15.

Orth. kóser penzió**Balatonszemesen**

A Balatonra néző teljesen pormentes három villában berendezve. Kitűnő, házias, izletes konyha. Két percnyire a Balatontól, fenyveserdőtől, vasút- és hajóállomástól. Tisztség mintaképe csend és kényelem. Kérjen prospektust. **Kohn-penzió** Balatonszemes

Nyilttér*)**Nyilatkozat**

Az „Egyenlőség” f. hó 18-i számában, az erdőbényei orth. izr. hitközség által meghirdetett metszői állás, a sátoraljúj helyi, olaszliszka és szerencsi főbbik *haszógasz g'vül* tilalma alatt áll. *Erdőbénye*, 1936. június 23.

Stern Mózes metsző.

Értesítés

Értesítem a n. é. nyaralóközönséget, hogy *Nagymaroson* orth. kóser étkezdémét Király-utca 12. sz. alá, a strand közvetlen közelébe helyeztem.

Rezsim csökkentésével módomban áll az évek óta előnyösen ismert menüm árát leszállítani.

Szíves pártfogást kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Hirschfeld Dávid, Nagymaros, Király-utca 12. (Címre ügyelni!)

*) Az ezen rovatban közöltektől a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

ÜDÜLŐ UJHUTA GYÓGYHELYEN

700 méter magasságban LILAFÜRED FÖLÖTT. Magyarország egyetlen gyógyhelye, basedow szívbetegék, vérszegények számára, itt nyílt meg június 15-én, összkomforttal ellátott 7 szobás déli fekvésű villában „**JOLLI penzió**”. Orth. kóser konyha. **Információ, előjegyzés:** **PRINTZ LAJOS, MISKOLC, KAZINCZY-U. 6.**

Apró hirdetésen

BENÖSÜLNE balbatis házba, jó megjelenésű 25 éves, vallásos, intell. fiatalember. „Volt böcher” jelégére.

BÄRMILYEN állásba ajánkozom. „Árvaleány”. (20 fillér bélyeg.)

DRÖSEK mindenféle ünnepélyes alkalmaakra, barmiczvó, chaszene, stb., megrendelhetők: Braun Izráel rabbinál, Bpest, Szövetség-utca 43. (Tiszteletdíj 5 pengőtől feljebb, előre beküldendő.)

HA GYERMEKE a szünidőben házitánításra szorul, jelentse ezt be titkárságunknál, ahol házitánításban és egyes tárgyak (héber, latin, német, stb.) oktatásban jártas, állásnélküli tanítók és tanárok csekély díjazás mellett állanak rendelkezésére. Orsz. Izr. Tanítóegyesület, VII., Wesselényi-utca 44. (Telefon: 1-440-85.)

NYARALÓK, gyermekek és átutazók szigorúan orth. kóser kosztot, lakást kaphatnak, minden ízlést kielégítően: Rosner Lipótné, Sopron, Színház u.25. (Kívánatra lőverekbe is küldök.)

ZÜGLIGETBEN, 81-es villamos közelében hatalmas gyümölcsösben orth.-kóser gyermek- és diáküdülő. Referenciák Grosz I. József, budai orth. rabbi úrnál. Ellátás házon kívül is. Schiffer-üdülő, Zalai-út 10.

STRENG-VALLÁSOS, megbízható, jó házból való leányt keres magános úriasszony a háziteendők elvégzésére. Jelige „Dunántúl”.

FIATAL ügyes leány 2000 pengő hozománnyal férjhezmenne, A fiatalembert esetleg s'chiteszre kitanítanák. Jelige „Özveggy v. elvált is lehet”.

MODERN orth. 28 éves kitanult lakatos és vizsg. sofför, legjobb referenciákkal, nőül venne házias nevelésű leányt, néhány ezer pengő hozománnyal. Esetleg benősülne. „Mindenhez ért” jelégére.

CSÍZ-FÜRDŐN (Ciz-kupele), szigorúan orth.-kóser vendéglő: Deutsch Ede. Elsőrendű koszt. olcsó árban.

MÁTRAFÜREDEN orth. kóser **Klein-penzió**, magasan fekvő, modern, parkos villában! Folyóvízes szobák! **Külföldi gyermeküdülő**, Reichmann kecskeméti tanító vezetésével. (Kívánatra prospektus.)

BÉRLŐTÁRSAT keresek rezsiökkenkéntes céljából, körúton megnyitandó fehérnemű szalonhoz. Kalapos, kesztyűs, előnyben. Jelige „Szombaton zárva”.

TALMIDCHÓCHOM jóré somájim kerestetik nagyobb vidéki városba, ahol teljes ellátást és némi fizetést kap. Feladata: reggeltől estig egy idős talmidchóchom házában tartózkodni, ahol külön szobát kap s a baal habájisz kívánságára tartozik neki gemóretajszeeszt, stb. előadni. „77” jelige. (20 fill. bélyeg.)

DEBRECENBEN elsőrangú orth. kóser étterem: Klein, Piac-utca 70. (Olcsó, ízletes lakodalmi szervizelés.)

NYOLCVAN pengős orth. metszői állásomat elcserélném más hasonló metszői állással. „Üj mikvó” jelige. (20 fill. bélyeg.)

HÁZASSÁG céljából leányrokonomnak tüchtig böchert keresek. Hozomány: havi százpengős állás egy nagyobb hitközségnél. Cím: Kohn Tivadar, Miskolc, Lenke-utca 20.

KÓSER főzésben és finom konyhában perfect orth. szakácsnő, aug. 1-re penzió részére felvétetik. Jelentkezés: VI., Eötvös-utca 24. II. 22.

OTTHONRA vágó zsidó leány háztartásban v. üzletben elhelyezkedne. Fein József, Kúnágotá.

KERESÉK azonnalra a háztartás minden ágában perfect orth. szakácsnőt. Csakis valóban jól főzni tudók ajánlkozhatnak. Grosz Lajosné, Heves.

VALLÁSILAG megbízható orth. asszonyt keresek vendéglőmbé. Ajánlatokat fizetési igénnyel: Pollák vendéglő, Balatonfüred.

VALLÁSOS cipészmeister orth. községben megélhetést talál. Cím a kiadóban.

35 ÉVES kereskedő elvált ember benősülne vidéki üzletbe v. gazdaságba. Jelige „Szombattartó”.

HITOKTATÓI masgiach, v. pénzbeszedői állásra ajánlkozik 25 éves fiatalember csekély fizetésért, 500 pengő készpénz óvadékkal. Jelige „Beccsületes”.

MŰVELT, szakképzett siketnéma műbutorasztalos nőszülne sorstárssal, vallásos házból. Benősülés előnyben. Részletes ajánlatokat „Siketnéma” jelégére. (20 fill. bélyeg.)

23 JÄHRIGER Jungermann mit ausländischem Handelsdiplom u. Sprachkenntnissen, kann sämtliche Bureauarbeiten, sucht Stellung; ew. Einheirat. „Talmidchóchom”. (20 fill. bélyeg.)

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer, Bethlen Gábor utca 33.

אלהעמיניע יידישע צייטונג

כ"ב

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS UTCA 26/C.
Telefon: 1-425-90. Csekk száma: 50.791.
Égész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A Központi Bizottság ülése

A nehéz idők komolysága jegyében folyt le az Orth. Központi Bizottság e heti összejövetele. A komoly és tartalmas tanácskozás folyamán megvitatás alá kerültek mindazon kérdések, amelyek a hazai orth. zsidóságot anyagilag, jogilag és szellemileg foglalkoztatják.

A sok lehangoló mozzanat között, amelyet naponként érzünk, megnyugtatóan szolgál, hogy a Központi Iroda vezetősége felső helyen állandóan interveniál olyan értelemben, hogy a zsidó polgárok jogai az alantós hatóságok részéről csorbát ne szenvedjenek.

Éppen ilyen következetességgel kell a felsőbb hatóságokat meggyőzni arról, hogy

a vasárnapi munkaszünet kérdésének mai formában való megoldása hátrányos az összes kereskedőkre nézve és egyenesen kétségbejítő a szombattartó kereskedői rétegre.

A fűszerkereskedők vasárnapon egy órán át tarthatnak nyitva, de akkor is pontosan ügyelniük kell arra, hogy a raktárakból milyen árut adhatnak el. Ez a megszorítás különféle visszaszágra, kellemetlenségre ad okot, úgy, hogy a szombattartó fűszerkereskedők is, sok helyütt inkább egész napi vasárnapi munkaszünetet tartanak és ezzel mérhetetlen kárt okoznak maguknak, de ki akarják kerülni a különféle zaklatásokat. A kérdés igazságosan, célszerűen úgy volna megoldható, hogy

a fűszerüzletekben a megengedett egyórás nyitvatartás alatt, mindent lehessen árusítani.

A Központi Iroda vezetősége ilyen irányban is tevékenykedett. Külön ki kell emelnünk azt a szabatos és klasz-

zikusnak mondható megállapítást, amely a jesivák és talmudtörök ellen megkísérelt nyugtalanításokat amelyekről a „Zsidó Ujság” is kénytelen volt hírt adni: *a tanszabadság ellen való támadásoknak minősíti.* A talmudtörök, a jesivák nevelik a zsidóság jövő vezetőit és ezért az orth. zsidóság mindenkoron aggódó szeretettel kíséri figyelemmel eme tanintézetek belső életét. *Ebbe a gondoskodásba kapcsolódik bele a rabbikollégium határozata, amely a rabbiképesítési oklevél (határozás) hajró) elnyerésének kérdését intézményesen rendezzi, a vizsgáztató fő-rabbik kijelölésével.*

Igen megkapó s az orth. mentalitással

Az ülés lefolyása

Az ülés lefolyásáról a következő jelentésünk számol be:

Június hó 29-én tartotta az orthodox Központi Bizottság rendes iélevi ülését. Az ülést Kahan-Frankl Samu elnök vezette és a Központi Iroda részéről még Frankl Adolf felsőházi tag, örökös tiszteletbeli elnök és dr. Reiner Imre jogtanácsos vettek részt a tanácskozáson. Hartstein Lajos ügyv. elnökhelyettes gyengélkedése miatt akadályozva volt a megjelenésben. A bizottság rabbitagjaitól Strasser Salamon debreceni, Teitelbaum Naftaly nyirbátori, Snyder Bernát győri és Kohn Farkas csornai főbbik, a világi tagok közül öbudaí Freudiger Ábrahám, m. kir. kormányfőtanácsos, öbudaí Freudiger Lipót m. kir. kormányfőtanácsos, Korein Dezső, Klein Márkus (Budapest), Bernfeld Sámuel, Krausz Mór (Debrecen), Németi Sándor (Nyiregyháza), Kornitzer Salamon (Szerencs) és Berger Benő (Ujpest) jelentek meg. A napirenden levő ügyek Kahan-Frankl Samu elnök és dr. Reiner Imre jogtaná-

megegyező az a mód, mellyel a bizottság a palesztinai kérdést érinti. Megállapítja, hogy a szomorú események következtében a szentföldi régi jisív, fokozottabb mértékben rászorul a hitestvérek támogatására és ezért elhatározza, hogy *R'eh szombatján a Tóra elé járulók erre a célra áldozzák felajánlt adományait az egész országban.*

Minden jóérzésű zsidó csak azt óhajthatja, hogy a Központi Bizottság határozatai minél nagyobb sikerrel járjanak és minél üdvösebb eredményt érleljenek az orth. zsidóság anyagi, szellemi és lelki életének üdvére és felvirágoztatására.

Esedékes a százás bizottság választatása

A napirend során tárgyalás alá került ügyekből kiemeljük az országos képviselősi tagok mandátumának közeli megszűnése folytán szükségessé váló új választógyűlés egybehívásának kérdését. A bizottság úgy határozott, hogy az új választás lehetőleg még a folyó évben tartandó meg.

Sabosz R'eh Tórafelajánlása Erecz Jiszroélt illetik

A palesztinai szomorú állapotokkal is részletesen foglalkozott a bizottság. Mély együttérzésének és segítőkészségének dokumentálására elhatározta, hogy körlevéllel fordul a főbbikhoz, továbbá a hitközségekhez és ezek tagjaihoz és a „Rabbi Meir Baal Hanész” intézmény fokozott támogatására hívja fel őket. A hitközségeket arra fogják felkérni, hogy

R'eh szombatján a Tóra előtti felajánlásokat kizárólag erre a szent célra bocsássák rendelkezésre.

Az új Kiegészítő Szabályzat

Részletes felvilágosítást nyert a Központi Bizottság a Kiegészítő Szabályzat jelenlegi kielégítő kedvező állásáról is.

Vasárnapi munkaszünet

Tárgyaltatták a vasárnapi munkaszünetnek a szombattartó zsidó kereskedőket érintő kérdése és helyeslően vétetett tudomásul a Központi Iroda vezetőségének az a bejelentése, hogy ebben az ügyben illetékes helyen újabb lépéseket tett folyamatba.

Jesivák elleni támadások

Kimerítő tájékoztatást nyújtott a Központi Iroda vezetősége azokról a jogorvoslati lépésekről, amelyeket illetékes helyen folyamatba tett a jesivák és talmudtóra iskolák tanszabadsága ellen legutóbb megkísérelt támadásokkal szemben.

Antiszemita igazítások

Beható tanácskozást folytatott a bizottság azokról a szomorú jelenségekről is, amelyek egyes vidékeken, hittestvéreink elleni alantós izgatással kapcsolatosan mutatkoznak. Fájdalmasan állapították meg, hogy ez az emberietlen gyűlöletet szító agitáció sok helyen immár a legsúlyosabban érinti hittestvéreink existenciáját is. A hazai zsidóság vezetőinek a miniszterelnöknel történt eljárásáról is részletes tájékoztatást nyert a bizottság. Az orvoslási módzatokról való tanácskozás során, némi megnyugvást váltottak ugyan ki, azok az erélyesebb rendszabályok melyeket a kormányhatalom az utóbbi időben a szélsőséges izgatás vezetőivel szemben alkalmazott, mégis a bizottság tagjai egyértelműen szükségesnek tartották a védekezés eszközeiről való további gondoskodást.

Folyó ügyek

A továbbiak során a bizottság a napirenden levő rendes folyó ügyeket és az eldöntésre váró egyes konkrét kérdéseket tárgyalta le és hozta meg ezekre vonatkozó határozatait.

„Hatorasz hajró” elnyerése

A Rabbikollégium külön határozott az eléje terjesztett vallási kérdésekben és ezek között azoknak a rabbijelölteknek kérelme ügyében, akik rabbiképesítési oklevél elnyerése céljából kérték a vizsgáztató főrabbi kijelölését.

A napirend letárgyalása után Kahan-Frankl Samu elnök köszönetet mondott a bizottság tagjainak megjelenésükért s a tanácskozásban való részvételükért és az ülést bezárta.

Antiszemitizmus és sajtószabadság

A genfi államtanács most egy eszterendeje rendeletet bocsátott ki, amelyben megtiltotta a lapoknak olyan cikkek közlését, amelyek valakinek a vallási érzelmeit sérthetik. Megtiltotta azt is, hogy az antiszemizmusról hírdető lapok a címük alá odaírassák: „antiszemita lap”, vagy „a zsidóság ellen harcoló organum”. E rendelet ellen a legfelsőbb bírósághoz fellebbezett a „Réakcion” újság szerkesztője. Azt állította, hogy a rendelet a sajtószabadságot sérti, ezért megsemmisítendő. A bíróság a következő okoknál fogva utasította el a fellebbezést:

1. Mindenkinek a vallása vagy állítólagos faji hovartartozása szabadon bírálható. De csak tárgyilagosan. Milyent ezt sértő módon teszik s abból indulnak ki, hogy ha valaki valamely valláshoz, vagy fajhoz tartozik, az már ennél fogva alsóbbrendű és kifogásol-

ható — mint ahogy az antiszemizmus teszi a zsidósággal — az ilyesmit nem lehet a sajtószabadság védelmében részesíteni.

2. Mindenki szabadon nyilváníthatja a véleményét a zsidóságról is. De ha valaki a zsidósághoz való tartozást már eleve megbélyegzőnek hirdeti s ezzel gyűlöltté teszi a zsidóságot, ezt nem lehet tárgyilagos véleménynyilvánításnak mondani.

3. Nem fogadható el a fellebbezőnek az az érve sem, hogy hiszen „a megtámadott zsidók a bírósághoz fordulhatnak és védelmet kérhetnek”. Ezt ugyan megtehetik a zsidók, ez az ő magánügyük. De az ország dolga és fontos közjogi probléma, hogy a nemzet békéje ilyen gyűlölködéssel meg ne zavartassék. A genfi nagy tanács tehát jogosan járt el, amikor megtiltotta az antiszemita lapoknak, hogy antiszemita voltak a lap címfeje alatt hirdethessék.

Egy talmudi példázat egy antiszemita lapban

Egy budapesti antiszemita lapban közölve van *Bod Péter* régi magyar írónak (1760.) a következő fabulája:

„Az emberben a lélek vétkezik-e jobban, vagy a test? Ennél úgy vagyon, mint annál a gazdánál, aki szép gyümölcsös kertjét egy lábatlan és egy vak örzőre bízta. A lábatlan látta a szép gyümölcsöst, de nem mehetett oda, hogy leszakassza. A vak elmegetett volna, de az meg nem látott semmit. Erről tanakodva, a vaknak a vállára ült a lábatlan, s együtt szakajtottak és lakmároztak. Mikor a gazda számonkérte a gyümölcsök fogyását, a vak mentette magát, hogy ő nem látott semmit, a lábatlan pedig bizonygatta, hogy egy lépést se tehetett utána. Az okos gazda megértette, hogy csak együtt tehettek a kártételt s együtt is büntette őket. Így van az a léleknél is, amit az kigondol, a test azt véghez viszi, melyért mindkettő vétetik számadásra, ítéletre egykor.”

Bod Péter bizonyára tudta, hogy egy, a halottak feltámadását példázó és magyarázó talmudi részletet dolgoz föl. A talmudi hagyomány szerint *R. Jehüdo Hanósi* ezzel magyarázta meg barátjának, *Antoninus* római császárnak a lélek és a test egybekötöttségét a túlvilági számadásnál.

Az antiszemita lap tehát ez egyszer valódi, nem hamisított talmudi bölcseséget terjeszt olvasói között.

A lengyelországi állapotok

A prytiki pogromperben felmentették a támadókat s elfítették a védekező zsidókat — A s'chitó-rendelet súlyosbítása

A legutóbbi napok hírei ráirányítják a zsidó világ figyelmét a Lengyelországban történő eseményekre. Ugy látszik, mintha nem is történe ott más, mint a zsidók állandó nyugtalanítása és elnyomása. Heteken át tartott a radomi törvényszéken a prytiki pogrom tárgyalása, amelynek befejező akkordja az, hogy a védekező zsidókat súlyos börtönbüntetéssel sújtották, ellenben a pogromozók, akik vagyonokat pusztítottak, embereket öltek és súlyosan megsebesítettek, egész könnyű büntetésekkel menekültek meg. Körülbelül olyan állapotok ezek, mint amelyeket Omajs proféta esetei megrendítő keserűséggel: „Az igazságot epévé változtatják és a jogot a földre tiporják”. Most már csak az a reményünk, hogy előbb-utóbb megvalósul a prófétának vigasztaló kijelentése is: „Utat tör magának mint az áradó víz az igazság, s a jog mint hatalmas patak”.

„Egyelőre a lengyel zsidóság körében nagy elkeseredettség honol. A lengyel zsidóság ugyanis azt tapasztalja, hogy a hatóságok a jóindulatnak még egy párányját sem akarják érvényre juttatni a zsidósággal kapcsolatban. Így például kiderült a s'chitó-törvénnyel kapcsolatban, hogy a zsidókat egyszerűen ki akarják éhezteni. Elfűljük, hogy a rituálisan levágott marha hátulsó felét — melynek élvezete vallástörvényileg tilos — nemzsidóknak eladassák. Az is tilos, hogy a tréfora levágott marhát eladják a nemzsidó mészárosnak. Ennek eredményeképpen annyira megdrágul a kóser hús, hogy széles néprétegek számára teljesen hozzáférhetetlen lesz. Ebben a rendeletben egészen égbekiáltó a szívtelenség és rideg kegyetlenség. Ez látszik abból a feleletből is, amelyet a lengyel földművelésügyi miniszter adott egy küldöttségnek, amelyben többek között részt vett Rubinstein vilnai rabbi is. Elmondották neki, hogy teljesen lehetlenné válik a zsidó húsellátás, ha a rituálisan levágott marhának a zsidó számára hasznavehetetlen részét nem tudják továbbadni. A miniszter nemes egyszerűséggel azt válaszolta:

— Ez a zsidóknak a dolga.

A kiontott embervérre szokták ugyan mondani, hogy égbekiáltó, de ebben az esetben a rituálisan levágott állatok vérvével ahogy ezt a dolgot a lengyel miniszter tárgyalta ugyanezt lehet mondani: égbekiáltó!

Varsóból táviratozzák: Június utolsó napjaiban hozták meg az ítéletet Radomban, a prytiki pogromper ügyében. Tudni kell, hogy ez a pogrom előre be volt jelentve, úgyhogy a zsidók fel voltak készülve a támadásra. A zsidók tehát védekeztek, míg azután a karhatalom beavatkozott. A pogrom melege volt: 2 zsidó és egy paraszt életét vesztette, sebesültek mindkét részből számosan voltak.

Hogy a prytiki zsidók nem provokálták a pogromot — heteken át állandó rettegésben éltek a szüntelen fenyegetések miatt, — ezt mindenki tudja egész Lengyelországban. Egyetlen bűnük legfeljebb az, hogy nem hagyták magukat lemészárolni mint a barmok. A lengyel bíróság ítélete azonban semmi esetre sem lesz alkalmas arra, hogy a prytikihez hasonló eseményeket elhárítsa, hanem ellenkezőleg, bátorítólág fog hatni azokra, akik ezt a pogromot megrendezték.

A tárgyalás utolsó eseményeiről alábbi tudósításunk számol be:

Schalom Lesko, a zsidó fővádott védelmében Waclaw Szumanski ügyvéd perbeszédét azzal kezdte, hogy a prytiki eset a lengyel kultúra és az emberiség tragédiája.

Prytiki Lengyelország szegénye és gyaldzata. A cári Oroszországban 250 pogromper volt, de egyetlen alkalommal sem ültették a zsidó

pogromáldozatokat a vádlottak padjára.

Az orosz kultúra legjobbjai állottak ki a zsidók védelmében. A védő ezután visszautasítja azt a tételt, mely szerint a zsidók provokálták a prytiki zavargásokat. Nem a zsidók, hanem a parasztok támadták meg a karhatalmat.

Amit a zsidók tettek, kényszerű önvédelem volt.

Védencem, Lesco — mondotta az ügyvéd, — csak a levegőbe lőtt és lehetetlen, hogy ez a golyó sebezze volna halálra Wieszniak parasztot. A büntető törvénykönyv. különben is megengedi szükség esetén a fegyveres védekezést. Lesco elftélese Justizmord volna.

Margolis zsidó ügyvéd visszautasítja azt a feljegyzést, mely szerint a Talmud megengedné, hogy a zsidók hazudjanak. A zsidó vádlottak felmentését kéri. Végül Kozovszki, mint a nemzsidó vádlottak egyik védője beszélt, aki megismételte a Talmud elleni antiszemita vádakát és továbbra is azt haitogatta, hogy a zsidók provokálták a prytiki pogromot. Ezzel végetérték a perbeszédék.

Az ítélet a következő: Négy lengyel parasztot, akiket két zsidó meggyilkolásával vádoltak bizonyítékok hiányában felmentettek. Tizenhat parasztot 6—6 hónapi börtönre ítélték, míg tizenháromat ugyancsak felmentettek. A zsidó fővádottat, Salom Leskot, akit egy lengyel paraszt meggyilkolásával vádoltak, nyolc évi börtönre ítélték, míg másik két zsidót, akiket lövöldözni láttak, öt, illetve hat évi börtönre. Nyolc zsidót 6—10 hónapig terjedő börtönbüntetéssel sújtottak, míg három felmentettek.

Az ítélet óriási meglepetést váltott ki a zsidóság és a haladó lengyel közvélemény körében.

özü. PAPPER DEZSŐ-NÉ
orth. kóser fűszer,- sajt,- vajkereskedése
Budapest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 345-30.
IDEI KÓSER JUHTÚRÓ

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob-utca 22. — Telefon: 42-3-65.

Fränkel orth. kóser penzió és étterem Siófok

Andrássy-ut 4. (Batthányi-u. sarok.)

Minden igényt kielégítő 36 szoba folyó-vizzel és fürdőszobákkal. A tabi orth. rabbiság felügyelete alatt.

NEUVIRTH TESTVÉREK

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, VI., Király-utca 28. Telefon: 201-46.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegék, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás. — Szombat és ünnepnap zárva.

K. D.: Szombathelyi Kile-humor

Szülővárosom kile-humoráról a „Zsidó Újság” sovüajszi számában írtam, most volt hitközségem, a szombathelyi orth. hitközség kile-életéből közlök néhány reminiscenciát.

Hitk. ügyek intézéséhez jó gyomor kell...

Rabbiválasztás előtt állott a szombathelyi orth. hitközség. Ez nem oly egyszerű dolog, mert az orthodox papok nem szívesen mennek próbaszónoklatra, azt méltóságukon alulinak tartják. Orth. rabbijaink tudvaleg, igen helyesen, nem a szónoklatra helyezik a fősúlyt, hanem a példaadó, váltság életmódra és a Tóratanulásra; a b'küsz-re b'sasz úposzkim, az alapos zsidó tudásra. Egy nyugatmagyarországi kiváló főrabbit kértünk fel próbaszónoklatra, amit az visszautasított és ehelyett a hitk. rabbibizottság háromtagú küldöttsége találkozott vele Pozsonyban, hogy személyét megismerhesse. A küldöttség egyik tagja Reb Amrom Deutsch z. l., ritka becsületességű, régi vágású lamdon, K'szav Szajfér-tanítvány volt. Ebédre mentünk egy ottani vendéglőbe és Reb Amromnak, az almásrétes annyira ízlett, hogy egy második adagot is rendelt. Tréfásan megjegyeztem:

— Ez nem járja, kedves Reb Amrom, ez az ebéd a hitközség számlájára megy és itt bizony takarékossg volna a helyén...

Rettenetes zavarba jött a kitudó és lelkiismeretes Reb Amrom és azt válaszolta:

— Akkor még egy adag kenyeret eszem...

Könyörögnöm kellett, hogy tréfámat ne vegye komolyan és valósággal rá kellett erőszakolnom az új rétesadagot.

— Kedves Reb Amrom, mondtam, Önnek jó gyomra van, ami rendben is

van így, mert hitközségi ügyek intézéséhez feltétlenül jó gyomor is kell...

... én eszem a bóchereknél

Körülbelül három évtizeddel ezelőtt, mikor *Benedikt Márk* ottani nagytudományú és mély vallásosságú orth. főrabbi elfoglalta a papi széket, egyik hátróztott kikötése volt egy jesiva felállítására. Erre kérte az én támogatásomat is. Én azzal járultam hozzá, hogy egyelőre csupán tíz, később fokozatosan összesen harminc bóchert hozzunk a püspöki székvárosba, ahol bizony a jesiva eddig ismeretlen fogalom volt. A főrabbi helyeselte elgondolásomat és nemsokára megérkezett az első fecske, illetve bócher. Természetesen az én kedves vendégem lett, akit boldogult jólelkű feleségem örömmel fogadott és kitünő kosztot tartott. Nemesszívű asszonyomnak, a bócherek megvendégelése nem volt újdonság, mert szüleinél Pápán, az ottani hirneves rasekól házában, valamint az én szüleimnél és családunk minden tagjánál napoként bócherek ültek az asztalnál. Ez akkor menzák helyett így volt. A jesivanövendékek vándorkosztot éltek és a vallásos családok körében megbecsülésben részesültek; ami a gyermekek humánus és vallásos érzületük fejlesztése szempontjából is igen üdvös szokás volt. Az első bóchert követte a többi és a hét minden napján más-más fiatal ember ült asztalunknál. Jóságos feleségem a bócherek miatt erősen feljavította a házikosztot. Házzam első emeletén lakott egy öregúr, akinek a nagy bócherjárás feltűnt és egy ízben a következő kérdéssel állt elém:

— Mondja, kedves háziúr, hány bócher eszik tulajdonképpen maguknál?

— Nálunk egy sem — válaszoltam.

— De hiszen a főlépcsőn találkoztam velük!...

— Azok nem nálunk esznek, hanem én eszem azoknál...

— Ezt nem értem...

— Mindjárt megmagyarázom. Mióta ezek a fiatalemberek hozzám járnak, a mi kosztunk erősen megjavult. Belátja tehát, hogy nem ők esznek nálam, hanem én eszem a bóchereknél...

A munkácsi halasok...

Ugyancsak Szombathelyen történt. Egy szép napon beállított hozzám két munkácsi hitsorsos azzal, hogy városunkban akarnak letelepedni és jelentkeztek nálam, a hitközség akkori elnökénél, a hitközség kebelébe való felvételre.

— Ez nem oly egyszerű, mint Önök gondolják, — mondtam, — mert a szembenlévő nagy Úri Kaszinóba könynyebben bejuthatnak, mint hitközségünkbe. Alapszabályaink ugyanis csak három évi helybenlakás és megfelelő vallásos életmód folytatása mellett teszik lehetővé, hogy valaki hitközségünk tagja lehessen. Azonban az illetőségi bizonyítványt és iparigazolványt szívesen megszerzem Önöknek...

Ez meg is történt.

Másnap már a két atyafi, hosszú fekete kabátban, pörge bársony kalapban, pajeszosan, vígan szaladgált a püspöki város utcáin. Egyébként halkereskedéssel foglalkoztak a jövővények.

Letelepedésük utáni héten beállított hozzám a Széll Kálmán elnöklele alatt álló Vasmezei Kaszinó igazgatója, egy derék zentri úriember, az ottani közjegyző. A következő kérdést intézte hozzám:

— Mondd, kedves barátom, miért telepítetted ide a galiciánereket? Erről nagy vita volt tegnap este a kaszinóban és engem kértek meg, hogy vonjalak ezért téged felelősségre.

— *Micsoda galiciánereket?* — kérdeztem.

— Hát azt a sok lebernyeges zsidót, akik itt tömegesen lótnak-futnak a városban.

— Optikai csalódás ez, kedves Frici bátyám, itt nincsenek galiciánerek, még kevésbé tömegek, csupán két munkácsi kereskedő érkezett városunkba, akik nagy szorgalmukban annyit szaladgálnak, mintha egy egész armádia volna belőlük. Különböző a két munkácsi ember, hézagpótló közgazdasági tényező.

— Hát ez micsoda vicc — kérde a kaszinó igazgatója.

— Nem vicc ez, Frici bátyám, mert eddig ki voltunk szolgáltatta az itteni egyedüli halkereskedőnek, aki méregdrágán diktálta a halárakat. Most pe-

Reflexiók

dig ezek az új halasok, sokkal olcsóbbak és nagy mennyiségben árúsítják a legfrissebb halfajtákat, amiről, ha tesszük személyesen meg is győződhetünk...

Másnap közösen mentünk a halpiacra. Először a régi haldiktátort kerestük fel, onnan a letelepedett munkácsi halkereskedőkhöz mentünk és közjegyző barátom pompás friss fogast vásárolt sokkal olcsóbb áron az egyik telepesnél, ki a halat udvariasan lakására is szállította.

— No, majd este a kaszinóban beszámolok a hézagpótló gazdasági tényezőnek áldásos működéséről — mondta mosolyogva az igazgató.

Így is lehet?...

R. Majse Marton z. c. l., a szombathelyi orth. hitközség derék, öreg előimádkozója, éveken keresztül Sovüajszi és Hajsánó Rábó előestéjén a templomban stentori hangon kihirdette:

— *Das Aufsein beginnt um 9 Uhr.* Mindig megütözttem e furcsa kihirdetésen és kérdést intéztem derék kántorunkhoz, hogy most már mi lesz velem és a többi balbatimmal, akik már reggel 6 óra óta fenn vagyunk, talán most aludjunk egyet és újból felkeljünk este 9 órakor?

— Már negyven éve hirdetem így, monda az öregúr, hát hogyan hirdesem ezentúl?

— Nem egyszerűbb és megfelelőbb volna, ha úgy hirdetné: „*Tikün lel Schwüajs beginnt um 9 Uhr!*”

— Így is lehet? — kérde ámulva Reb Majse.

A karcuság titka

EHRENTHÁLNÉ (Geczovits Renee) fűzőszalon, Dohányu. 39.
Telefon: 40-2-64.

TÁTRALOMNIC! MAGAS TÁTRA!

Értesítem a t. c. közönséget, hogy orth. kóser penziómat megnyitottam. Elő- és utószobában kedvezmény. Cím: PENZICH TOBOVITS, Tatranska Lomnica, Villa Bugach

KLEIN MIHÁLY

orth. kóser baromfi és fűszerüzlete
KIRÁLY UCCA 87. Tel: 36-8-61.
Elsőrendű áru. Olcsó árak.

אָרמֶה נִשְׁזֵל

NISZEL PENZIO
TORBÁGYI-ÚT 110-112
a Svábhegy legszebb helyén. Déli fekvésű. Folyóvizet, verandás szobák. Kitudó ellátás. Polgári árak. Week-end nyaralás. Érdeklődés: Niszel-étterem, Rombach utca 16. Tel. 379-89, vagy a penzióban: Tel. 682-75

A „Zsidó Újság” június 11-i számában szó volt arról, hogy egy igen tisztelt ügyvéd úr azt ajánlja az intranzigensen orthodox zsidóknak: hagyják abba a pajeszviselést. Ez a különös felszólítás eszembe juttat egy kis apróságot, bonyhádi bócherkoromból. Bonyhádon lakott akkor a mostani pozsonyi ros bész din R. Dóvid Wessely apja: Rabbi Börüch Élijóhü.

Igaz nagyrebecsüléssel vette körül az egész zsidóság, mert nagy tudása közismert volt, vallásossága mintaszerű. de nagy tiszteletben részesült a falusi nép előtt, amely bejött a hetivásárak alkalmából vásárolni. Rabbi Börüch rövidárkereskedő volt, a vásáron egy gyékényre kirakta árúraktárát és üzleti realitásáról közismert volt. A nemzsidók előtti népszerűsége annál feltűnőbb volt, mert igen hosszú és vastag pajeszt viselt. Az ő árúsító gyékényénél egyszer megállott a neológ hitközség egyik előkelő tagja, egy neves ügyvéd, és csodálkozva látta, hogy a falusi nép milyen bizalommal vásárol nála. A vásár után azt mondta neki:

— Szép, szép, de nem nyirathatná le a pajeszét?

— Nem, mert én I'ten katonája vagyok és így nem lehetek szurony nélkül — válaszolt R. Börüch Élijóhü.

— Mi a maga szuronya?

— A pajeszom...

— Miért szurony azt?

— Hiszen Önnek is szemet szúr...
Rosenberg Herman (Wien)

A „Zsidó Újság” június 19-i számában idézve volt a Talmudból, hogy R. Jajchonon csodálkozott, hogy Bóvelben (Babilonia) öreg emberek vannak, de amikor megtudta, hogy reggel-este templomba mennek, megmagyarázott nekik a dolgot.

Erre vonatkozólag szellemes magyarázatot hallottam édesapámtól. A magyarázat abból indult ki, hogy a valóságban zsidó köztudomás szerint csak mazkirhoz jár templomba, vagy a kadis mondás céljából egy évig látogatja a minjont. Ha kadismondók nem volnának, akkor talán némely neológ templomban minjon se volna. Mivel azonban a Talmud szerint (B'róchajsz 6): „Ha I'ten megjelenik a templomban és nem talál minjonnyi embert, akkor haragját nyilvánítja” I'ten úgy gondoskodik minjonról, hogy az életből elszóltja chóhiló a templomba nem

járókat, hogy fiaik jöjjenek kadist mondani. Ez így van mindenütt, Bóvelben, azaz: ahol a zsidóság tekintetében sok a „bóvli”. Ott a templomban nem igen lehet öregeket látni. És így tehát R. Jajchonon joggal csodálkozott, hogy Bóvelben annyi öreg ember van. De amikor megmondták neki, hogy reggel és este rendszeresen megjelennek az imánál, akkor már természetesen taláta, hogy hosszú életűek, hiszen a minjon pótlására nem kell előidéznit azt, hogy kadist mondó gyermekek jöjjenek az öregek helyett.

Günsberger Fülöp (Rákoshegy)

Orth. kóser penzió Budapesten

Ismeretes Rabbi Alexandri mondása: „Világ Ura, Te tudod, a mi akaratum odairányul, hogy a Te akarotodat teljesítsük, de a téstában lévő kovász megakadályozza.” Ez a kijelentés sokszor megmagyarázza a zsidó közönség vallási életét. Sokan vannak, akik megtartanak a régi tradíciókat, de a különleges külvilági körülmények megakadályozzák őket és sokszor nincs elég erejük ezeknek az akadályoknak a legyűrésére. Ennek következtében vallásuk kötelesség arra törekedni, hogy akadályok eltávolíthatandók legyenek. A régi szent eszmét modern eszközökkel kell szolgálni és érette új fegyverekkel harcolni. Ez a szempont adja meg orthodox vallásosság szemszögéből a fontosságát annak a valóban hézagpótló budapesti vállalkozásnak, amely augusztus elején teljesen modernül berendezett orthodox kóser penziót nyit a város kellő közepén, az Andrassy-úton. (Lásd a 8. oldalon levő „Karmel penzió” hírdetését).

A penzióban való ellátás most igen kedvelt berendezkedése a középpolgári rétegnek. Eddig bizony számos zsidó család, vagy nem tudta igénybe venni ezt a módozatot, rituális okokból, vagy pedig a kényelem kedvéért engedelményeket tett a kaszisz róvására. Az új vállalkozás éppen ezért hézagpótló orth. intézmény.

Hozzá kell szoktatni a szállodákban lakó orth. közönséget az orth. penzióhoz. Általában a szállodában lakó zsidó réteg ebédre ugyan kóser vendéglőt keres föl, de egyéb étkezés tekintetében sokszor könnyedén veszi a dolgot és így tehát már ebből a szempontból véve is örvendetes és dícsérendő vállalkozás, amely azt akarja, hogy a mai kor kényelme mellett a legteljesebb mértékben megbízható orthodox kóser koszt jusson az ő penziói lakóinak.

PARÓKA

különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII, CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Tomché Jesivósz Sabosz felajánlások Budapesten

III.

Orthodox Kórház (Városmajor-u. 64.)
Binetter Jenő 20, Goldner Károly 15, Szőnyi Sándor 12, Halpert József, Goldberger Mihály 10-10, Fahn Fülöp, Fischer Armin, Szófer Tóbiás 5-5, Dr. Weinberger Odón, Binetter József, Vámos Benő 3-3, Löfler Henrik, Löfler Izidor, Lusztig Lajos, Leicht Mór, Klein Henrik, Schwon Sándor, Drechsler Jakab, Kellner Ignác, Beinhorn Bernát 2-2. **Összesen 109 pengő.**

Ohel Jákob imaház (Arádrassy-út 41.):
Goldberger S. G. Goldberger Oszkár, Goldberger Imre, Schwartz Nándor 10-10, Schück Jenő rabbi, Lichtmann Armin, Dr. Frank József, Goldstein Aladár, Szabó Imre, Brenners Ignác, Fjischler Gyula, dr. Krausz József 5-5, Kaufmann Albert, Schück Imre 3-3, Nagy József 2.50, Goldberger Miklós, Fribert Károly, Stern Jenő, Schwartz Lajos 2-2, Schwartz Jakab, Lehrfeld Márton, Krausz László, Kolmann Ottó, Löfler Ferenc, Weisz Miksa 1-1. **Összesen 102.50 pengő.**

Mizrachi templom (Laudon-utca 5.):
Dr. Ungár Sándor 10, Weisz Salamon 3, Braun N., Krausz Miklós, Klopier Dezső, Breuer Mór 2-2, Fränkel Jenő, Rottenberg Vilmos, Löfler Lipót, Günsberger Mór, Günsberger H., Dr. Lengyel Márton 1-1. **Összesen 26 pengő.**

Schlesinger József-minjón: Schlanger Imre 10, Schlesinger József, Ungár Adolf 5-5, Tauber Vilmos, Sussmann Vilmos, Neumann Samu, Friedmann Dezső, Dr. Friedmann Vilmos, Schlésinger Tibor 3-3, Korein Emil, Müller Nándor, Hirschler Izidor, Rosenberg Miksa, Bruck Sándor, Dr. Sebestyén Antal, Dr. Brünn Jenő, Schlésinger Miksa, Weinberger Albert 2-2, Schlésinger Armin, Schlésinger Emil, Bruck László 1-1. **Összesen 59 pengő.**

Körösy Lipót-minjón: Körösy Lipót 3, Neumann Antal 2, Weisz Márton, Friedl J., Rosenbaum, Weintraub Márton, Weisz Mór 1-1, Goldstein Herman, Schwartz K. 0.50-0.50. **Összesen 11 pengő.**

Remek reggeli- és strand-köpenyek 10,80 tól
shortok és fűzőruhák
Székely Jenő-nél
TV., Pétöfi Sándor-utca 9. és Váci-u. 7.

Ahavasz Cheszed imaegyesület (Baross-u. 132.) Spiegel Rezső, Hauer Ferenc 10-10, Kligenfeld Samu, Krámer Márk 5-5, Lányi Armin 4, Lichtmann Adolf 3, Schwartz Ignác, Engel Farkas, Rosenberg Adolf, Kohn Salamon, Balassa Albert, Brod Lajos 2-2, Stern rabbi, Kammer Salamon, Signer Kálmán, Klein Jenő 1-1, Lustig Adolf 0.50. **Összesen 53.50 pengő.**

Bohrer Feivel-minjón: Bohrer Simon 5, Bohrer Feivel 4, Bohrer J., Eisler J., Godinger S., Klein Izsák, Littmann Ferenc, Löw J., Morgenstern Jakab, Rottenberg S., Rubin M., Zelmanovits Adolf, Zwiebel M. 1-1, Banda Jakab, Morgenstern Jakab fia, ifj. Rottenberg, Rottenberg S., Rottenberg Wolf fia, Zelmanovits Ignác 0.50-0.50, Goldstein 0.36. **Összesen 23.36 pengő.**

Nefeletjs-utca 16. sz. imaház: Eppler Sándor főtitkár 3, Salovits Armin 2, Eisner, Schwartz, Gurfein S., Gurfein Béla 1-1, Engel J., Talmud, Schönberger, Rosenthal, Rosenberg H. 0.50-0.50. **Összesen 11 pengő.**

VIII. ker. Tiferesz Bachurim: Bohrer Albert, Glück Herman, Weisz József, Weisz László 1-1, Bohrer Izsó, Frank Antal, Fisch Nándor, Goldberger Sándor, Hoff Miksa, Klein Jenő, Klein Nándor, Klein Ferenc, Ligeti Zoltán, Ligeti Ernő, March Manó, Rein Jenő, Silbermann Simon, Szóbel Béla, Szóbel Ernő, Szóbel László, Zwiebel József 0.50-0.50, Weisz Béla 0.36, Glück Mayer 0.18. **Összesen 13.04 pengő.**

Chevro Thillim: Bitz Hermann, Pál Fülöp 5-5, Deutsch Miksa 3, Mandel Salamon, Berger Henrik, Niszel József, Teichmann Sándor, Perlstein, Holländer Gyula, Blum Vilmos, Weinberger, Weingarten Abraham, Horovitz Sámuel 2-2, Hönig, Eisenberger Zoltán, Mohrer Izrael, Kornfeld, Luger Hermann, Moskovits Izsák, Horustein, Guttmann, Fischmann, Jurovits Ignác, Rooz Mihály, Winkler Manó, Mandel Náthán, Pollák Farkas, Goldberger, Löwenwirth Wolf, Löwy Dávid 1-1, Grünbaum, Mandel Mór, Leibler, Berkovits, Löwy, Jurovits I. fia, Némethy Menyhért, Braun 0.50-0.50. **Összesen 54 pengő.**

Óbudai Freudiger Lipót-minjón: Óbudai Freudiger Lipót 18, Óbudai Freudiger Dávid 10, Schleifer Zoltán, Salamonovits Manó, Braun Andor 5-5, Moskovits Lajos 3, Safier Artur 2. **Összesen 48 P.**

Nagyútváros-u. 3/b. imaház. Salgó József 8, Grüssgott Zsigmond 7, Goldschmied Salamon, Schmelzer Mór 5-5, Schlesinger Hermann 4, Engländer Jenő, Niszel Lipót, Eisner Hermann 3-3, Cseh Ignác rabbi, Lázár Márkus, Fuchs Ignác, Rottenberg Abraham, Herzog Lajos, Klein Imre 2-2, Felsenburg Henrik, Glück Dávid, Schwartz Gábor, Lázár Márkus fia, Mendlovits Adolf, Friedmann Ede, Klein Béla, Klein Eliezer, Back Adolf, Wurzel Márton 1-1, Zerkovitz Lipót, Weinstock Jakab, Jungreis rabbi, Jungreis Gyula, Schlesinger Géza, Engländer Andor, Felsenburg H. ukokája 0.50-0.50, Kálmán Ábrahám 0.36. **Összesen 63.86 pengő.**

Vörösmarty-u. 55. sz. imaház. Reiszmann Károly 3, Günsberger Ignác rabbi, Dr. Farkas Miklós, dr. Adler N., Haasz Oszkár, Günzler, Ehrental, Fischer József, Göttesmann, Stern Hugó, Steinmetz Salamon, Krausz, Polgár Zoltán, Thau, Benedek, Rózsási, Schulz, Goldziter 1-1, N. N. 0.70, Friedländer, Ehrenfeld, Günsberger J., Prosznitz, Steinberger, Sarkadi, Polgár István, Fränkel Samu, Barta, ifj. dr. Farkas, Erdélyi, Schmelzer, Bauer, Fischer József, Weisz, Bokor Tivadar, Goldstein Nándor, Kohn I., Klein Jenő, Klein N., Löwy, Fürst, Szekulesz Imre, Reiszmann Miksa, Ganz, N. N. 0.50-0.50. **Összesen 33.70 pengő.**

ארטה נשר
KARMEL PENZIÓ
BUDAPEST
ANDRÁSSY-UT 43.
a város legszebb helyén
augusztus 2-án megnyílik.
Elsőrangú villamos és autóbuszösszeköttetés a város minden irányában.
Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kívánatra diétás — ארטה נשר konyha.
Referencia:
Bpesti orth. rabbiság
Előjegyzéseket már elfogad:
Friedmann Józsefiné
Eötvös-utca 24.

Orth. kóser penzlő
Balatonszemesen
A Balatonra néző teljesen pormentes három villában berendezve. Kitching, házi, izletes konyha. Két perca nyire a Balatonról, fenyveserdőtől, vasúti és hajóállomástól. Tisztaság mintaképe csend és kényelem. Kérjen prospektust. **Kohn-penzlő** Balatonszemesen

Titus és Cilla Avigáil...

— Tamúz 17-i legenda —

...Alexandiát, Egyiptomnak ezt az ókorban legjelentékenyebb, legforgalmasabb városát, már Palesztinának — mint független államnak — megszűnése előtt is igen nagyszámú zsidóság lakta. És jöllehet Jeruzsálemben még állt a szent Templom és oltáráról áldozati füst szállt és jöllehet az egyiptomi városból is zarándokok indultak Jeruzsálembé: mindezek mellett is az alexandriai zsidóságunk már rendezett hitközségi élete volt. Mai értelemben vett hitközségi élete és virágzott ott a Tóratudomány, az ipar és a kereskedelem.

R. Refoél Alexandria városában drágakő- és igazgyöngy-kereskedést folytatott. Dúsgazdag ember volt, árukészletét százezrekre becsülték, de valamennyi gyémántja, rubintja és igazgyöngye együttvéve sem ért annyit, mint az a féltve őrzött egy kincse, akinek neve Cilla Avigáil volt. Csodás szépség volt Cilla Avigáil, R. Refoél egyetlen leánya; azt mondták, akik ismerték, hogy Ráchel üdesége, szépsége és bája és Sába királynő vérfiorraló exotikuma együtt volt. R. Refoél leányában.

Egy májusutói nap délelőtt — szobájában rekkenő hőség volt — Cilla Avigáil egy pillanatra kinyitotta az ablakot, hogy friss levegőhöz jusson szobája és ez az egy pillanat elég volt, hogy egy fiatal római centurió, aki véletlenül ott sétált, máris rabja legyen a csodaszép leánynak. Mivel többszöri kísérletezés dacára sem volt képes Cillát megkönyözenni, bement R. Refoéhoz az üzletbe, ahol már eddig is több ékszerdarabot vásárolt, csakhogy közel férközzék a leánynak az atyjához és a legértékesebb igazgyöngyét kérte.

R. Refoél elébe tett több csodaszép magyarányú gyöngyöt, de a centurió felretolta:

— Nem kellene. A legértékesebbet, legeslegszebbet kérem...

A kereskedő erre egy majdnem diónyi gyöngyöt tett elébe. Rózsaszínű volt az igazgyöngy és szinte ijesztő értéket képviselt.

— Ez sem az, amelyet gondolkodtam — jegyezte meg fojtottan a katonatiszt. Van nekem, uram, egy gyöngyöd, melynek értékéhez képest ez a rózsaszínű is értéktelen semmiség; én azt akarom, hogy nekem adjad, R. Refoél.

A kereskedő most már megértette a centuriót.

— Sajnálom, mondta mosolyogva, azt a gyöngyöt több okból nem adhatom. A

legfőbb ok az, hogy legértékesebb gyöngyömet, azt, amelyet te gondolsz, már odaígértem egy jóra való ifjúnak és ha a Legfelsőbb is úgy akarja már pár hét múlva megtartjuk az esküvőt.

— Gondold meg, R. Refoél — könyörgött a centurio. Gazdag ember a völegény? Nekem háromszor százezer arany talentumom van. Előkelő ifjú a völegény? Én rokona vagyok a császárnak és nem lehetetlen, hogy én leszek az utódja.

— Sajnálom, ismételte a leány anyja. Nemcsak azért nem adhatom Cillát, mert ő egyfőnt hívó ivri, te meg több-istent imádó római vagy, hanem azért sem adhatom, mert lelkéből szereti Akibát és megszakadna a szíve, ha erőszakkal elszakítanám tőle.

— Az utolsó szavad ez, R. Refoél? — Az utolsó.

— Mikor lesz az esküvő? — kérdezte zordonan a római.

R. Refoél nem ijedt meg. Nyugodtan felelte: Tamúz 17-én.

— Tamúz 17-én? — dörögte elkeseredetten a római. Örömapotok lesz akkor, mi? Nos, fogtok még gyászolni is Tamúz 17-én, ezt jegyezd meg magadnak, te zsidó!

Telhetetlen dühöngés, gyerekes fenyegetőzés — gondolta magában R. Refoél. És Tamúz 17-én csakugyan nem történt semmi, rendben ment az esküvői szertartás és utána hét napig vígan voltak és lakmároztak R. Refoél vendégszerető házában.

Hét évvel ezután, 68-ban a rendes időszámítás szerint, egész Palesztina területén állt a harc, a szabadságukért hevülő zsidók és a telhetetlen elnyomó Róma között. Sokan voltak a rómaiak, kevesen a halálra szánt zsidók; már csak Jeruzsálem körül volt leigázatlan az ezeréves szabad zsidó föld és ennek a gyűrtnek a szélessége is hétről-hétre mind keskenyebb-keskenyebb lett.

Ekkor a külföld azon városokban, ahol tömegesebben laktak zsidók, Alexandriában is, öt szöből álló ébresztő rázta fel hős cselekedetre a zsidókat. Öt villám volt az az öt szó: „Ansé jiszroél,

ál chajmajsz hoir! — Izrael fia! falaira a Városnak! „Város” alatt Jeruzsálemet értve.

Titokban cikáztak a villámok és innen is, onnan is ezrével siettek a zsidók védelmére a szent földnek és a Városnak. Sokat közülük elfogtak a rómaiak és vagy kivégezték, vagy rabslátra fűzték, sokan elérték a céljukat, ezer veszély és nélkülözés közt, de boldogan, keményen, bátran.

— Akiba, Cilla Avigáil férje is hallotta a korai tavaszkor elhangzott ébresztő szöveget, de nem melletted azonnal, mert súlyos beteg volt. Csak Tamúz elején nyerte vissza ép erejét s ekkor ő is ment, de nem egyedül. Vele ment a felesége és jöllehet már ötvenéves volt, az ipa is.

— Ma, Tamúz másodikán van, fordult oda R. Akiba a még mindig tündérszép nejéhez — ha nem leszel válami váratlan akadály, Tamúz 17-ét, házasságunk évforduló ünnepét, a városok városában ültetjük meg.

— Al chajmajsz hoir, fent a Városnak a falain — jegyezte meg nagy felebuздulással az asszony.

Tengeri úton már nem lehet eljutni a szent földre — mondták nekik, akik ismerték a helyzetet, tehát szárazföldön törtettek, a szinái félszigeten keresztül, anélkül felé. Csak éjszaka folytathatták útjukat napközben egy-egy szákladlangban bujtak meg, hogy a római zsoldosok kiméltlen kezébe ne kerüljenek.

Tamúz 16. volt. Már csak fél napi távra voltak a szorongatott Várostól, már látták Dávid király tornyát és a félcímtes magasságú várfalakat, nem is Holnap, hajnalban, Jeruzsálemben lehetünk. Ott fejezzük be, mi ketten ezt Akiba mondta a nejének — házasságunk hetedik évét és kezdjük meg szent munkával a nyolcadikat. Nincs szentebb munka, mint védeni a hazát.

Ezen a napon Titus Vespasianus, Jeruzsálemet körülzáró római légierő főparancsnoka, szinte toporzékoló dübörgésben, amikor jelentette neki egy hírnök, hogy a déli kapu előtt a városból kihorant zsidók keményen megverték a rómaiakat s így a tökéletes körülzárás még nem sikerült. Titus mellett egy

GYERMEKOTTHON VYHNE GYÓGYFÜRDŐN!
Klimatikus magaslati gyógyfürdő és vastartalmu thermalfürdő, vérszegénység, idegesség és testi gyengeség ellen. Szénsavasfürdők, hideggyógyintézet. Elsőrendű ellátás gyermekek részére, állandó orvosi és pedagógiai felügyelet alatt. Kívánatra oktatás a nép- és középiskolák pótvizsgálatához. Teljes napi penzió 18 Ké. Felntetteknek penzió lakás nélkül 20 Ké. **Orth. rabbiság felügyelete alatt. Félvilágosítás nyári hónapoktól.**
Wesel József, Vyhne. (Vasut. Bzenice-Vyhne Szlovénzkó.)

csodaszép nő állt, Berenice hercegnő, második Agrippa király huga. Ez csitítani próbálta a fővezért:

— Hát érdemes néhány nap miatt ennyire felizgatnod magadat? Legkésőbb három nap múlva Afrikából két új légió érkezik, ezekkel majd végrehajthatod a körülfoglalást.

— Nem, nem várok egy napig sem; még az éjszaka folyamán bezárt börtönre kell lennie Jeruzsálemnek.

— De miért olyan sürgős ez, Titusom? Talán félted hadvezéri híredet és segítőcsapatok nélkül akarod körülzárni a várost?

— Nem félted hadvezéri híreket — felelte a római főparancsnok. De holnap lesz Tamúz 17-ike s én valamikor megjósoltam az ivriknek, hogy Tamúz 17-ike gyásznapjuk lesz.

— És be sem várva a hercegnő választását, Manlius Severus alvezért rendelte magához.

— Megismételt erős támadás a város déli kapuja ellen — szólt Titus Vespasianus bőszer parancsa. Még az éjszaka folyamán, minden legkisebb emberkímélet nélkül!

Tamúz 17-én, éjfél előtt egy órával, R. Refoél, leányával és vejével, kióvakodott a barlangból, amelyben egész napon át rejtőzött. Folytatták útjukat; R. Refoél vagy tíz lépényire elől, mögötte a szerelmes házaspár és Akiba szinte negyedóránként suttogta:

— Milyen boldog Tamúz 17-ikénk lesz a mai nap! Hogy ép egészséghen bejuthatunk a városba és védhetjük Izráel szent örökét...

Alig félóránira voltak csak a városból, mikor egyszerre vad újjongás csapta meg hallgatkozó füllüket.

— De óh, jaj, nem héberül, hanem latinul újjongtak a katonák:

— Győzelem, győzelem! Jeruzsálem városa börtönné lett.

És egyes menekültektől megtudták a fekete hírt: A szent város körülfoglalása teljes. Eddig legalább a déli kapu volt szabad, jöhetett be élelem a városba és kívülről védelmezők is jöhettek... most csakugyan börtön a város.

— És R. Refoél és az övéi a földre ültek és megszagatták ruhájukat.

— Tamúz 17. — mondták. Gyásznapunk ez most már, nem örömnapp.

És Akiba házassága évforduló napján, nem ünnepelt feleségével, akit imádott és jóllehet volt élelmük bőven, egy korty vizet sem engedtek meg maguknak. — Napszállatig böjtölünk — mondták és sejtelmük sem volt róla, hogy Tamúz 17. Jeruzsálem körülfoglalásának napja, még egész Izráelnek általános böjtnapja lesz. Csermely Gyula

Levél az elhunyt caddikhoz

(A miskolci szefard főrabbi megdicsőülése alkalmából)

Szeretett Tanítómesterem!

Itten esőkjával ajkaidon utolsó dobant szíved és Te csendben adtad vissza tiszta lelkedet Teremtődnek. Bánkodás gyötör, kínjaim nyomán hideg verejték lepi be homlokomat és szörnyű vádemészti lelkemet, amiért nem lehettem ott abban az utolsó pillanatban melletted, mikor két sugárzó szemed fénye elhalványult és tiszta kezeid a nagy harc után ernyedten lerokkadtak. Nem lehettem ott, hogy mint alkonyatkor a lebukó nap sugaraira merengőn nézzek távozó lelked után. Nem lehettem ott, hogy eltűnjem egy múlt világ vissza nem térő szépségein és így megkésve bár, de a tanítványi szív minden szeretetével a távolból küldöm feléd utolsó búcsúmat.

Még soha ez életben az érzelmek és gondolatok ily túlbujánzó áradatával megküzdésem nem kellett, mint most e pillanatban, mikor búcsúzni akarok Tőled, szeretett Mesterem. A holt betűk olvasóinak tömege, melyen keresztül szavaimat Feléd küldöm, érthetetlenül áll majd a szív eme kitörésével szemben, de mit nekem a fagyos közöny és meggémberedett érzéketlen tömeg közénk emelkedik, a szeretet olthatatlan vágya megolvastja azt és útát tör magának, hogy utóljára találkozzék Veled, ki éltedben életető eleme voltál. Oly lenyűgözően fenséges előttem az emléked, hogy hatása alól nem tudok szabadulni. Ott látlak kopott falú, gerendás, egyszerű butorzatu szobád asztala mellett, szent könyveid fölé hajolva, amint a megiegyezéseiddel süffin teleírt gemóróh sorai között buvárkodsz.

Az emberi gyarlóság és elvakult gyű-

SCHÜCK INTERNÁTUS
Budapest, VI, Keletész-u. 32.
Tökéletes ellátás, oktatás,
felére mérsékelt díjak.

KURORT SZLIÁCS!
Für Herz-, Magen-, Nerven und allen Frauenleiden. Sehr reiche naturwarme Kohlensäure- und eisenhaltige Bade-wie auch Trinkwasserkur.

Hotel Metropol
70 Zimmer mit elektrischer Beleuchtung, Bad im Hause. Unter Aufsicht sr. Ehrw orth. Oberrabbiner Unsorfer, Losonc. — Pestről közvetlen gyors. Vissza 60% kedvezmény. Autó Pestről háztól-szállóig podgyással. Felvilágosítás, prospektus: közvetlenül, vagy Budapest, József-körút 9. (Telefon: 339—99.)

lölet nem egyszer hatolt be magányodba, hogy lelkedet kegyetlen ostorcsapásokkal sebezze, de a Te szelid mosolyodon, tiszteletet parancsoló egyéniségeden az emberi harag megtört, a csapásra emelt kar megmerevedett, és Te tovább folytattad munkádat ott, ahol abbahagytad. Csendesen, feltűnés nélkül éltél, tanultál, könyvtárra való írást hagytál az utókorra és csendben, feltűnés nélkül távoztál, egy zsongó méhkas, egy viharzó világot hagyva magad mögött, mely nem értett meg, mely nem tudott kellőképpen értékelni.

Drága mesterem! Én nem védeni akarok támadóiddal szemben, — erre nincs is szükséged. Én nem emléket akarok Neked állítani, megtette az Magad, életed munkájával, s ha nem most, hát később fog a világ arról tudomást szerezni, hogy éltél és nagyot alkottál. De Hozzád szólok mesterem e sorokban és rajtuk keresztül e rút lelkiismeretlen világhoz is: Életemben nem volt elismerésben részed és az elismerésnek ez a hiánya Neked nem is fáj, de fáj nekem és mindazoknak, kik Téged közelről ismertek. Fáj nekünk, mert egy elmúlt zsidó világ ama ritka embertípusát tiszteltük Benned, melyhez hasonlót a mai zsidóságban nem találunk; fáj nekünk, hogy fenkölt személyednek glória helyett töviskoszorú jutott osztályrészül: fáj nekünk, hogy nem rajzoltak körül hívők és tanítványok seregei, kik világgá kiáltják azt, ami Nálad valóban megvolt: hatalmas tudás, lelki gazdagság, mérhetetlen mély vallásosság és nem utolsó sorban az a régi fajta hamisítatlan chaszidizmus, mely valóban pártját ritkítja; de legfőképpen fáj, hogy utolsó napjaidban sem adatott meg Neked az a csendes pihenés, melyre egy rövid, de szenvedései élet után méltán rászolgáltál. Igaztalan támadások özöne ért, de Te újjaiddal hosszú galambösz szakálladat végigsimogatva, csodálatos lelkierővel viselted el a megpróbáltatásokat és most síri nyugalomban mindenkinek megbocsátsz és békejobbat nyújtod azoknak is, kik eddig nem akartak feléje nyúlni.

Ne aggodj drága Mesterem, nyugodj békében és vigasztaljon az a tudat, hogy vagyunk még néhányan, kik addig, míg a szélesebb rétegek gondolkodása megváltozik, emléked pislákoló mécsesét féltő gondnal és szeretettel őrizzük és a gyász e megrendítő percében frissen hantolt sírodra borulva áhítatos szeretettel újra megcsokoljuk azt a bársnyos finom kezdetet, mely útát mutatott, megintett, simogatott és a zsidó életnek arra az ösvényére vezetett bennünket, melyről letérni soha nem fogunk. —

DR. STERN SALAMON

HIREK NAPTÁR

Sabosz Bólok, Tamúz 14. VI. Perek

Gyertyagyújtás (Bpest): 7.30

שבת קמיעה " : 8.35

— Kedd: Siv'ó Ószor B'szamúz böjtje —

Sabosz Pinchosz, Tamúz 21. I. Perek

Gyertyagyújtás 7.30, שבת קמיעה 8.30

שבת קמיעה (Bpest): 6.45

Legközelebbi szám א"י: július 17

A „Zsidó Ujság” címe ezentúl:

VI., Eötvös-u. 26/c.

— A lizsenzki Rebbe R. Elimelech sírjánál. Debrecenből jelentik: Laufer Mózes rabbi rövidesen Lizsenzskbe készül, ősenek a nagyhírű R. R. Elimelechnek sírjához. Laufer rabbi készséggel magával viszi a hozzá beküldendő, „bakosókat” tartalmazó ú. n. „kvifliket” (melyekhez a pidjon mellékelhető). Cím: Debrecen József kir. hg.-utca 25.

— Tömegszerencsétlenség Eperjesen. Mittelmann Simon eperjesi vaskereskedő üzletében múlt pénteken délután hirtelen elrobbant egy nagyobb mennyiségű robbanó anyag, minek következtében kilencen súlyos és öten könnyebb sérüléseket szenvedtek. Mittelmann Simon súlyos sérüléseivel egy kassai kórházba szállították; Mittelmann fia és leánya Sándor és Elza azonban behaltak sérüléseikbe. Lebovics Simon, egy ruszinszkói zsidó házaló, aki a robbanás idején az üzlet előtt elhaladt szintén igen súlyosan megsebesült, az eperjesi kerületi kórházban ápolják.

— Haláleset. Galantán elhunyt Neufeld Samu nyomdatulajdonos, 70 éves korában. Nagy részvétellel temették.

— A szarvasi orth. izr. hitközség a köv. sorok felvételét kéri: „Június 28-án megtartott közgyűlésünkön ujonnan megalakult a „Békésmegyei Sasz Chevra”, mely 26 éve szünetelt. Meisels Henrik főrabbit egyleti rabbinak a közgyűlés egyhangúlag megválasztotta. A Sasz Chevra vezetőségül megválasztottak: Fleischer Bernát hitk. elnök, Schönwald Kálmán hitk. alelnök, Gottlieb Benő hitk. gondnok, Rosenberg Ignác és Guttman Filöp. Az egylet működési engedélyét az illetékes miniszteriumnál kérvényezte.”

Orthodox izraelita leányinternátus Vácon,

elemi-, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Vallásértékes nevelés. Állandó orvos és Bész Jákóv. tanárnői felügyelet. Korrespondálás. Modern nyelvek. Némettársalgás. Prospektusküldi: Hirschfeld Leányinternátus, Vác.

— A nyirbátóri Talmudtóra egyet új tisztikara: Teitelbaum Antal elnök, Heller Ignác alelnök, Hercz Izidor gondnok, Friedmann Samu jegyző.

— Büdszentmihályról jelentik: Hitközségünk többszöri meghívására a híres kaszonyi Rebbe a múlt szombatot községünkben töltötte. A Rebbe érkezésének híre mintegy 200 hívő jött közelből-távolból sabosza Büdszentmihályra. Mindannyian nagy élvezettel hallgattuk a Rebbe fenkölt Tóraigéit és szent vallásossággal telített imarecitációi az egész gyülekezetet magával ragadták.

— Haláleset. S. A. Ujhelyen elhunyt 76 éves korában Weinberger Dávid, aki amellet, hogy a városi fogyasztási adóhivatal főnökhelyettese volt, valódi vallásos életet folytatott és a talmudi tudományokban is búvárkodott. A szefard hitközségnél 48 éven keresztül a jegyzői tisztet látta el. A szefard klauz udvaráról lefolyt temetésen, melyen Dr. Orbán Kálmán polgármester, valamint az adóhivatal főnöke és tisztviselőik is résztvett, Meisels szefard főrabbi és R. Hers Dick orth. rabbi méltatták a megdicsőült érdemeit. — הנציחה

— A kiskőrösi rabbiválasztásról beszámoló multheti tudósításunkhoz pótlólag közlik: „Közvetlenül a választás előtt az a hír terjedt el, hogy Donáth ónodi főrabbi nem óhajt a választási mérközésen résztvenni. Ezért azután pártja feloszlott s részben a két másik listára szavazott, részben pedig tartózkodott a szavazástól.”

Imakönyvek, taliszok,

atórók, szfórim, sas, misnájosz, ujak, használtak, dús választékban beszerezhetők KAHAN & FRIED cégél Munkácsan. (Vevőknek ingyen árjegyzék)

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása GESTETNER IMRE, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon: 94—5—60. Ékszertervezetdag.

HERSCH

alapítványi orth. izraelita (Pollák főrabbi hitk.) polgári iskolával és Talmudtórával kapcsolatos fiuinternátusba, Vácott, megkezdődtek a felvételek. Ellátási díj évi 600 P. — Prospektus.

— A trnavai rabbiválasztás, A hétfői választás előtt Eckstein szeredi főrabbi és Reichenberger rabbi (Trnava) visszaléptek a jelöltetéstől. Így csak két jelölt vett részt a választásban: Friedmann ólublói főrabbi, aki 94 szavazatot kapott, Weissmandel rabbijelölt 69 szavazatával szemben. Ennélfogva az ólublói főrabbi lett Nagyszombat új főrabbi. (Megjegyzendő, hogy Reichenberger a „chazókó” alapján megtámadja a választást. Ennek dacára a megválasztott főrabbi 3 hónapon belül elfoglalja a rabbiszéket s így megy din-tajró elé: ez a hitközség határozata.)

— A tokaji dájon elhunyt. Mély gyász érte a tokaji hitközséget: R. Chájim Zalmen Moskovits, nagytudású rabbijának Tamúz 1-én 71 éves korában bekövetkezett elhunytával. A megdicsőült aki már bócher korában kitűnt nagy tudásával, éleselméjűségével, 43 éven át terjesztette a Tan és a vallásosság hitközségében. Tamúz 2-án temették nagy részvétellel. A hakófo-szertartás után Jungreis Nándor főrabbi kezdte meg a heszpedek sorozatát, utána a megdicsőültnek fiai: M. Bernát (Gyulafehérvár), M. Herman (Mezőcsát), veje Schik Menyhért rabbijelölt (Tokaj), sógora Friedmann Ármin (Hajdúszörmény) méltatták a nagy halottat. Majd Schiffmann (nyirlugosi), Altmann (mezőcsáti) és Rosner (tarcali) főrabbi heszpedei következtek. A megdicsőült tíz nagy kötet kéziratot hagyott hátra, melynek egy része „Gé Chizojain” cím alatt jelenleg van sajtó alatt. — הנציחה

— A szentföldi helyzet általában úgy jellemezhető, hogy a városokban immár viszonylagos nyugalom uralkodik, az országúton és vasútvonalakon azonban még mindig bizonytalan a helyzet.

— Szolyváról írják nekünk: Mint a „Zs. U. megírta, Teitelbaum Joel szatmári főrabbi Sabosz Rajs-chajdesra városkánk kedves vendége volt, ahol Meier S. L. vendégszerető házában szállt meg. A Rebbe érkezésének hírére óriási idegenforgalom fejlődött ki községünkben, a helységnek valódi zsidó jelleg kölcsönözve: mintegy ezer hívő érkezett, azonkívül számos jesivabócher, Ungvárról egyedül 30 jesivanövendék jött. Ott láttuk a técsői, dolhai, szobranci, lipsai, polenai, ökörmzői főrabbiakat. Grünwald J. pápai Adasz Jiszroél főrabbit és számos rabbit (köztük galiciaiakat is). Majdnem minden zsidó ház vendégül látott sabosza 10-20 idegent. Deutsch J. nél nyolevanan, Meier Z. nél negyvenen ültek a szombati asztalnál. A szatmári főrabbi kétórás, charifüsszel és műszorral telített drósója magával ragadta a híveket. Szombaton a szolyvai főrabbi

kidús-t adott a vendég tiszteletére, vasárnap Meier S. L. szűdász rajshajdást adott, kedden pedig Deutsch J. úr rendezett szép szűdót. A szatmári Rebbe szerdán hagyta el községünket, felejthetetlenül szép napok emlékeit hátrahagyva.

Pályázatok

A soproni aut. orth. ltr. hitközség a főkövi tömmepekre (jóimim hanajromim) **műszaf baal t'hillót** keres, aki jórő somájim; kántori képzettsége és kellemős hangja van. Csakis nős, magyar állampolgárok pályázhatnak. Pályázatok megfelelő okmányokkal felszerelve a fizetési igények megjelölésével f. év július 25-ig alulírott elnökséghez nyújthatók be.
Goldschmidt Szigfrid
hitk. elnök.

CSALÁDI HÍREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)

Kosztelitz Böcsi Szombathely, **Benau Ignác** bórkereskedő Rohonc, jegyesek.

Rosenbaum Mancikát eljegyezte **Strauszmann Sámuel** Budapest.

Schapsz Rózsika Sátoraljújhely, **Klein Sándor** Nagykálló jegyesek.

Friedmann Jolika Hőgyész, **Heller Ede** Bonyhád jegyesek. (A bonyhádi T. B. szívélyesen üdvözlő n. é. titkárát)

Salamonovits Ilonka Edelenyben június 25-én tartotta esküvőjét **Stern Mór** budapesti szőrmekereskedővel.

Strauszmann Sámuel alelnökünket eljegyzéséhez, Stern Mór volt elnökünket és Neuvirth Sándor volt alelnökünket esküvőikhez szívélyesen gratuláljuk.

Tiferesz Bachurim, Bpest.

Finom kivitelű divatos parókák:
Altschülernél, VII., Csányi-u. 12.
(Telefon: 1-310-79.)

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

A legújabb modellek
állandóan raktáron.

Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

ENGLÄNDER

Telefon: 30-9-24.

orth. kóser sütőde, és fűszeráruház

VIII., KARPENSTEIN-U. 1. Teleki-tér sarok.

Saját pörkölésű kávé. Kalácsrendelés

NYARALJON SIÓFOKON!

ROSENBAUM, ORTH. KÓSER PENSIÓ.

SIÓFOK, BATHÁNY-U. 4. Casinóval szemben.

Modern kényelem, folyóvízes szobák, nyitott és zárt terraszokkal. Elsőrendű konyha. Mérsékelt árak. A tabi orth. rabbiság felügyelete alatt. — Felvilágosítás: BUDAPEST, VII., WESSELENYI-UTCA 4. ROSENBAUM SIÓFOK, BATHÁNY-U. 4. TELEFON 112.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja P 2.—. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelígis levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

FÉRJHEZ adnám gyönyörű szép fiatal leányomat vallásos böcherhoz, akit a hajóóra kitanítanám és álláshoz juttatnám. „Budapest környéki” jelígere. **SZOMBATTARTÓ** rőfös-üzletembe fiatal segédet felveszek. Revits Sándor, Paks.

35 ÉVES özvegy leányomat férjhez adnám hozzáillő kereskedőhöz. Jómene- telű fűszerüzlete, saját háza van. Jelíge: „Benősulés”. (20 fill. bélyeg.)

34 ÉVES, világot járt, vagonos, modern, intelligens, vallásos fanagykereskedő vagyok. Hozzáillő leányok írjanak házasság céljából, fényképet azonnal visszaküldöm. Teljes diszkréción bízot-sítva. Jelíge: „Talan sikerül!”

ELŐKELŐ házból való, jesivát járt, 25 éves vallásos, intelligens fiatal ember, jómene- telű üzletházba benősulne. „Min- denhez értek” jelíge.

KERESEK azonnalra, vallásos, megbíz- ható, jó házból való leányt, ki a háztartás minden ágában jártas. Kohn Sámuel, Büdzentimhály.

KÖZÉPKORU hadiözvegy elvállalna kis szobáért idős úrnak vagy úrnőnek minden háziteendőjét, főzést, takarítást. Cím: Özv. K. Aladárné, VII., Rombach u. 3. fszt. 4.

Budapesti Taliszszővőde
KÖNYVKERESKEDÉS
ARANYHIMZÉSEK
Meisels, Rombach u. 8.

x Orth. kóser fogkrém! Orth. cikket forgalomba hozó kereskedőink figyelmébe ajánljuk **Jubadont** fogkrém hirdetésünket. Ez a fogkrém, mely rituális felügyelet alatt készül, a rituálisra súlyt helyező közönségünk által minden aggodalom nélkül használható.

MATRAFÜRED legszebb helyén Pesti- soron orsz. kóser penziómat gyermek- üdüléssel kibővítettem. Szigorú felügye- let. Nyaralás vasúti jeggyel, 30 napra 100 P. Péstről személyes kíséret. Mandl Erzsébet, Mátrafüred.

VALLASOS, megbízható, jó házból való leányt keresek háztartásom vezetésére azonnali belépéssel. Családi bánásmód. Kohn Aronné, Bonyhád.

KERESEK két gyermekem mellé, 22-24 éves kimondottan intelligens fiatalembert, ki a harmadik polgárból vizsgázatni és könyvelésre tanítani képes és két fiatal gyermekemre természetesen is oktathat. Teljes ellátás, fizetés meg- egyezés szerint. Pályázatot „Elő- nyös” jelígere a kiadóba kérek. (Bé- lyeg.)

LIBAZSIR! Prima orth. kóser libazsirt olcsón szállít bárhová. Herman Mózes, Bonyhád.

BE- VAGY MEGNŐSÜLNE jómegjele- nésű, üzletben jártas, művelt, jesivát végzett, előkelő orth. családból származó fiatalember. Négyezer pengő készpénzével és megfelelő hozomány- nyal szeretne jövőt alapítani. Igénye: fiatal, művelt, vallásos úrileány. „Elő- kelő családból” jelígere. (Bélyeg.)

13 ÉVES vidéki megbízható gyermek- leány állást keres. Cím: Schneller, Vanyarc.

BUDAKESZIN (Erdő-u. 33.) orth. kóser étkezdét nyitottam. Jó konyha, olcsó kiszolgálás. Szép külön szobák. Referen- ciát ad a bpesti és váci rabbinátus. Kornfeld A. Dávid. (Partiügyekben válaszbélyeg.)

JÓ HÁZBÓL való fiú vegyeskereskedé- sembe tanoncnak azonnal felvétetik. Teljes ellátás. Neustadt Samu, Cellő- mölk.

ZUGLIGETBEN, 81-es villamos közelé- ben hatalmas gyümölcsösben orth.-kóser gyermek- és diáküdülő. Referen- ciák Grosz I. József, budai orth. rabbi úrnál. Ellátás házban kívül is. Schif- fer-üdülő, Zalai-út 10.

MATRAFÜREDEN orth. kóser Klein- penzió, magasan fekvő, modern, par- kos villában! Folyóvízes szobák! **Kü- lön gyermeküdülő**, Reichmann kecske- méti tanító vezetésével. (Kívánatra prospektus.)

DRÓSEK mindenféle ünnepélyes alkal- makra, barmiczvó, chaszene, stb., megrendelhetők: Braun Izráel rabbinál, Bpest, Szövetség-utca 43. (Tisztelet- díj 5 pengőtől feljebb, előre bekül- dendő.)

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer, Bethlen Gábor utca 33.

אלהעמיינע יידישע צייטונג

כ"ד

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS UTCA 26/C.

Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 50.791.

Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

A mélypont optimizmusa

Sivó ószor b'szamuz és Tis'o b'ov közötti időben, *bén ham'czórim*, a szorongatások napjaiban, elmerengünk a nagy történeti katasztrófán, amely betetőzést nyert a *bész-hamikdos*, a szentély elhamvasztásával és a szentély hegyének elpusztításával, amikor valóságba ment át Jirmijóhü fenyegető panasza: „*Al har Cijajn sesómém südlím hilchü vaj* — Ción hegyén, amely sivataggá lett, sakálak járnak”. S hogy ez nem csak szókép marad, mutatja az a történet, amelyet a tal- mud mond el *Makajsz* traktátus végén: *Rabbon Gamliél, Rabbi Elózor, Rabbi Jehajszüa és Rabbi Akivó*, a szentély mellett jártak, egyszerre azt látják, hogy a romok közül egy sakál ugrott ki. Elkézdtek sírni, de R. Akivó mosolygott... Az ezzel kapcsolatban kifejlődött párbeszéd folyamán mon- dotta Rabbi Akivó:

— Én mosolygok, mert ha meg- valósult Jirmijóhü fenyegető szava, valósággá lesz *Zecharjó* napsugaras ígérete is, hisz mindkettőt Izráel öre, a Mindenható ihlette meg.

Erre megnyugodtak a bölcsek.

Ennek a jelenetnek rendkívül közel- álló időszerepése van, mert lélektani magyarázata az, hogy

olyan mélypontra jutottunk, hogy be kell következnie egy jobb hely- zetnek.

Szóról-szóra megvalósult már minden rossz, be kell következnie tehát annak az időnek, amikor a szép jövőndő hajnalhasadása megkezdődik. Amint az ismert közmondás tartja: „*Wo die Not am grössten, Gottes hilfe am nächsten.*” Higyjünk ennek az igazsá- gában, mert helyzetünk valóban mély- ponton áll.

Már elfásultunk, már nem is tud- juk olvasni azokat a rettenetes leala-

csonyításokat, az emberi méltóság láb- bal tiprását, amelyek a német birodal- lomban történnék. A rettenetes kalei- doszkópba szemünk már nem tud be- letekinteni, mert égét, bódít és meg- rendít. Annyira elfásultunk, hogy nem is tudunk már könnyezni. A legenda szerint a mennyekben a könnyek töm- löje (*najd sel d'moajsz*) van felállítva, amelybe I'ten az elnyomottak, a jog- talanságot szenvedők, a lesújtottak, a legörnyedtek könnyeit összegyűjti. Ez a tömlő bizonyára meg van már töltve. És újra igaz lesz a költő kérdése:

— Megigérted nekünk, hogy olya- nok leszünk, mint az ég csillagai és a tenger fővénye. A tenger fővényéhez már hasonlítunk, tipornak bennünket, mindenki reánk lép, de hol a csillag?...

A német helyzet leghűbb szignaturája a maga egyszerűségében, beszédes mezi- telenségében az a körülmény, hogy akárhol összejönnek Németországban zsidók: öregek, fiatalok, tudósok, ke- reskedők, iparosok, nyíltan ezt a kér- dést tárgyalják: hova lehetne kíván- dornolni, mindegy, hogy hívják az or- szágot, akár az Egyenlítő alatt, vagy felett, a fő az, hogy menedéket nyúj- tson. Természetesen legközelebb van és legelső sorban jön tekintetbe Palesztina.

Az ösök földjén azonban nem akar a rend helyreállni. Az egész világ tu- lajdonképpen nem is érti mi történik ott. Vajjon az angolok szándékosan lanyhán kezelik a dolgot, vagy pedig a kulisszák mögött európai hatalmak mérkőznek és csatátérnek használják: fel a szent földet. És odatekintenek a kívándornolni akarók Lengyelországból, ahol a szegénység és a gonoszság néz farkaszemet. A radomi törvényszék ítélete rémesen belevilágít a helyzetbe. Pogrom volt, öldöklés volt s a zsidó

áldozatokat ítelték el. Az ítélet olyan, mint a legenda szerint Sz'dajmna- k az ítéltetése: „Eljön a megsebesített Eló- zor a bíróhoz és azt mondja, hogy szomszédja véresre verte, a bíró magá- hoz hivatja a szomszédot és meghall- gatván a tényállást, a megvert embert arra kötelezi, hogy fizesse meg a tá- madójának azt az összeget, amit érvá- gás alkalmából szokott fizetni, mivel- hogy a megsebesítésével pompás érvá- gáshoz jutott.” A legenda tovább fűzi a tréfás helyzetet és azt mondja, hogy a megsebesített Elózor erre ráugrott a bíróra, betörte a fejét és azt mondta: „Most meg te fizess meg az érvá- gá- som díját, s ezt majd én átadom az én megsebesítőmnek.” A radomi eset- ben csak az első rész valósult meg: az áldozatokat elítelték, azt mondot- ták, hogy önvédelmükkel provokálták a nyugtalanokdokat. Szóval, ott olyan a helyzet, amint a kommün megszűnése után bekövetkezett időben nálunk volt, amikor az egyéni akciók vezetőinek büntetteiről azt mondták: „a tette- sek már erőlyesen üldözik a nyomozó hatóságokat”. *De ez akkor egyéni ak- ció volt, Lengyelországban azonban komoly bírósági ítélet.*

A mi nyugalmas helyzetünkre is rávilágít két jellemző eset. A multkor a kereskedelmi minisztert azzal gyanú- sították, hogy a külkereskedelmi hiva- talt elzsidósítja. Felvonultak a tanuk és bizonyították, hogy szó sincs róla, az ellenkezője igaz, a külkereskedelmi hivatal még tíz évvel ezelőtt teljesen zsidó volt, mert senki nem értett az exporthoz, most azonban beletanultak, a zsidókat természetesen kitétték és en- nek következtében a vezető pozíciók- ban már egyáltalában nincs zsidó. És felvonultak az érdekelt zsidó kereske- dők is és a kereskedelmi miniszter igazolására nagy elégtétellel konstatal-